
RNDr. Vojtěch Abraham, Ph.D.

Katedra botaniky

Přírodovědecká fakulta

ORCID ID: [0000-0001-6738-0392](https://orcid.org/0000-0001-6738-0392)

Github: [vojtechabraham](https://github.com/vojtechabraham)

Twitter: [@voj_abr](https://twitter.com/voj_abr)

Scopus Author ID: [35319628700](https://scopus.org/authid/detail.url?authorID=35319628700)

Researcher ID: [E-6784-2016](https://orcid.org/E-6784-2016)

Co Vás k open science přivedlo a jak se Váš vztah k otevřené vědě vyvíjel?

K open science mě přivedlo moje doktorské téma. Zabývám se pylovou analýzou z rašelinných a jezerních vrtů, což obnáší počítání pylových zrn, a to je činnost hodně pomalá a zdlouhavá. Společně s jedním kolegou jsem se rozhodl vytvořit [českou databázi dostupných pylových záznamů](#), abych se mohl věnovat i interpretaci a celkové syntéze. Hlavně mě zajímalo, jak se vyvíjela naše vegetace v průběhu holocénu. Když se nám databáze dostatečně rozrostla, začali jsme spolupracovat s kolegy ze zahraničí, kteří sbírali data pro [Evropskou pylovou databázi](#). Ovšem způsoby zpřístupňování dat široké veřejnosti bylo náročné udržovat. Navíc veškerá infrastruktura už dávno existovala pro globální paleoekologickou databázi [Neotoma](#). Stali jsme se jejími stewardy a přetáhli do ní všechna evropská data. Neotomanabízí přístup k datům skrze webové rozhraní a statistický balík [neotoma2](#), rovnou z prostředí R. Výhodou je i to, že Neotoma pojme velmi různorodé záznamy o přírodním prostředí v minulosti (semena rostlin, kosti a schránky živočichů, rozsivky, biomarkery, uhliky). Díky tomu můžeme analyzovat historii přírody ze všech archívů najednou.

Co z open science praxe je Vaším denním chlebem?

Data management, dohledávání a ověřování údajů v publikacích a na mapách, ale každý den to určitě nedělám a lineární vztah ke chlebu to také nemá.

Proč je podle Vás otevřenost ve vědě důležitá (jaké jsou její přínosy)?

Otevřenost dat a softwaru zrychluje vědecké poznání. Když máme možnost analýzu zopakovat, tak nás to daleko více zasvěťí do problému než jenom text v článku, můžeme zkusit trochu jiné nastavení, nová data a na něco přijít, anebo třeba najít autorovu chybu.

Otevřené publikace jsou v první řadě zásadní pro společnost, která celou vědu financuje. Vědecké články se vzdálily od běžných tiskovin, není to věc kupovaná v trafice, a proto všechny naše články patří společnosti a nikdo by za ně neměl znovu platit. Open access v druhé řadě funguje pozitivně i v rámci akademické obce, protože chudší instituce třeba nemají prostředky na drahé předplatné.

Co byste kolegům poradili, pokud by chtěli ve své praxi využívat open science principy?

Nebát se a držet se etických pravidel pro znovu-využití dat/softwaru.

Které překážky je podle vás nutné překonat, aby se open science mohla stát běžnou praxí?

Zavádění nových open access časopisů je problematické. Rozhodnutí o přidělení impakt faktoru není úplně transparentní a demokratické, a pokud ho časopis nedostane, zůstává mimo hru. Predátorské časopisy ho sice dostanou, ale jejich kvalita mu mnohdy neodpovídá. Zavedené časopisy ve vlastnictví velkých vydavatelů mají dobrou kvalitu a nabízejí i open access, ale opět za ceny několikanásobně vyšší než reálné náklady. Poplatky za otevřenou vědu by určitě neměly sloužit ziskuchtivému byznysu vysávajícím veřejné prostředky.

Pro odstranění těchto překážek se asi bude muset upravit způsob hodnocení vědy. Jednou možností by bylo upustit od honu za ukazatelem, který je v rukách soukromé firmy, a spíše přihlídnout k jiným indikátorům. Určitě bude nutné tlačit ceny publikačních poplatků dolů, jediné to zpřístupní otevřenou vědu všem potenciálním tvůrcům. Jak jsme viděli v sousedním Německu a dalších zemích, vyjednávání bude vyžadovat sjednocení strategií napříč vědeckovýzkumnými institucemi, houževnatost a možná i radikální změny.

Co pro Vás open science znamená?

Způsob, jak by se měla věda dělat, se dveřmi otevřenými dovnitř i ven.